

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 22.40
za pol leta " " 11.20
za četrt leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90

za pošilj. na dom 20 h na mesec.

posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Upraviškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petilvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Sestanek slovenskega katoliškega narodnega dijaštva v Gorici.

»Naprej na plan, na solnčni dan!«
(Naša pesem.)

Med slovenskim dijaštvom se vedno bolj dani. Vedno bolj se širi umevanje dejstva, da ima delo posameznika, kakor tudi naroda in človeštva na narodnem, socialnem in kulturnem polju svoj zmisel le na podlagi krščanskega svetovnega naziranja. Število onih, ki uvidevajo, da more zadovoljiti človeka samo pozitivno krščanstvo, se množi. Naše vrste se krepe in rastejo. Absolutna narodnost brez krščanskega temelja se kaže čim dalje bolj nezrela fantazija brez vsake vrednosti. Ne le logično razmišljanje, ampak tudi praktično življenje, ki je polno neuspehov raznih »radikalnih narod. delavcev«, nam to jasno priča. Nasprotniki nam očitajo mednarodnost in se ponašajo s svojo narodnostjo, mi pa mirno delamo pod svojim narodnim praporom, ki je še neomadeževan. Čeravno nas je malo po številu, rodi naš trud lepe sadove. Gotovo je še marsikomu v lepem spominu impozantna manifestacija katoliške misli in slovensko-hrvatske vzajemnosti v Zagrebu. Letos smo pa postavili prvi kamen k mogočni zgradbi »Zveze slovenskega katoliškega dijaštva«, kar gotovo pomeni v zblizanju katoliških Slovanov mogočen korak naprej. Tako se pri nas lepo izpopolnjujeta katolicizem in narodnost in tvorita harmonično celoto, ki jo krasi praktični demokratizem. Biti demokrat v besedah, je silno lahka stvar, biti demokrat v dejanju, je mogoče samo nam. Kdor nič ne upošteva ljudskega značaja in hoče izpodrinuti s trditvami in hipotezami raznih filozofov neka, kar tvori žarišče ljudskega življenja, ta ni demokrat, ampak aristokrat, več, uzurpator, ki mu je samo lastno mnenje, lastna osebnost sveta. Te naše ideje moramo razširiti med slovensko inteligenco, v prvi vrsti med dijaštvom. Da se pa to uresniči, se moramo pogovoriti in krepko organizirati. Zato vabimo slovensko katoliško narodno dijaštvo na letošnji sestanek, ki se vrši 21. in 22. avgusta v solnčni Gorici, kamor prihite tudi zastopniki bratskega nam hrvatskega, češkega in poljskega naroda. Pridite vsi, ker rabimo vestnih in požrtvovalnih delavcev! Ako bo vsak na svojem mestu, mora biti bodočnost še jasnejša, kakor je sedanjost, ko se slovenski liberalni in radikalni akademiki, kot javno proklamirani nadležni gostje brez zadoščenja družijo z nemškimi nacionalci. V tem času pa hitimo mi v obmejne kraje, da manifestiramo za katoliško in narodno idejo. Jasno nam je, da samo tem potom lahko razpršimo vsak lokalizem in ustvarimo predpogoje katoliški Vsesloveniji in kulturni vzajemnosti katoliških Slovanov.

Program sestanka slovenskega katoliškega narodnega dijaštva 21. in 22. avgusta v Gorici: 21. avgusta predpoldne zborujejo združeni klubi naših društev. Popoldne ob 3. uri občni zbor »Slovenske dijaške zveze«. Zvečer ob 8. uri pozdravni večer z volitvijo predsedstva. 22. avgusta ob pol 8. uri jutraj: sveta maša.

Ob 9. uri:

1. Katolicizem in modernizem (teolog And. Rustja, Gorica).

2. Znanstvena organizacija med Slovenci in dijaštvo (jur. Martin Malnerič, »Zarja«).

3. Ali je pri nas mogoča katoliška umetnost? (phil. J. Šile, »Danica«).

Popoldne ob 3. uri:

1. Politične in dijaške struje s posebnim ozirom na katoliške stranke (phil. J. Puntar, »Zarja«).

2. Narodnostni problem z ozirom na naše narodne, posebno goriške zahteve (jur. L. Kemperle, »Danica«).

Zvečer ob 8. uri: komerz.

Vabimo tudi vse naše somišljenike: Prihite med nas, da se spoznamo in pripravimo za skupno delo.

Phil. M. Božič, m. p., tč. predsednik »Danice«, jur. Ivo Česnik, m. p., tč. predsednik »Zarje«, Phil. J. Puntar, m. p., tč. podpredsednik »S. D. Z.«, Teolog Snoj, m. p., tč. predsednik »Cirilskega društva«.

POZOR!

Vsi oni dijaki, ki se nameravajo udeležiti letošnjega sestanka slovenskega katoliškega narodnega dijaštva, naj se priklase najpozneje do 10. avgusta, da bomo vedeli vse potrebno ukreniti, posebno radi stanovanj. Da bomo ceneje izhajali, mislimo pripraviti skupne obede in večerje. Vsakdo naj radi tega tudi naznani, ali se želi teh udeležiti. Prevzeti ne moremo nikake odgovornosti, ako ne bodo oni, ki se ne priklase pravočasno, glede stanovanj zadovoljni. Priklase sprejema jur. Lav. Kemperle, Hudajužna, Primorsko.

Reforma hišnega davka.

Dunaj, 11. julija 1908.

V sredo je finančni minister, kakor sem že sporočil, predložil zbornici načrt zakona, s katerim se popolnoma preuredi hišni davek. Sedaj veljavni zakoni se v bistvu naslanjajo še na dotična patenta iz l. 1820. in 1849. in so torej v vsakem oziru zastareli. Podati hočem le v glavnih potezih bistvene točke reforme, ki se tičejo hišnonajemninskega in hišnorazrednega davka.

1. Hišnonajemninski davek.

Ta hišni davek je v letu 1907. iznašal, ako prštejemo 12.5 odstotni popust, 93,116.700 kron in s 5-odstotnim davkom v znesku 8,638.766 K. skupaj 101,755.466 kron. Na podlagi sedanjega 3.5, oziroma 3.3 odstotnega letnega prirastka bi prihodnje leto znašal hišnonajemninski davek 109,216.594 K in l. 1910, pa 113,154.601 K.

V bodoče bode po novem načrtu ta davek, kakor pridobnina, kontingentovan, in sicer za 12 let. To pa zato, da avtonomni zastopi in pa tudi država kar skokoma preveč ne izgube na dohodkih in da tudi stavbenih podjetnikov prehudo ne zadene prehitra izprememba. Za leto 1910. iznaša določeni kontingent hišnega davka 111,400.000 kron. Po sedanjem zakonu pa bi iznašal 113,154.601 K, torej se zniža za 1,754.601 kron. Za vsako nadaljnjo leto pa se bode zvišal za dva odstotka, torej bode leta 1911. iznašal 113,600.000 kron. Ker se torej letni kontingent zviša za 2 odstotka, torej se zniža obrestna mera za tri sedminke letnega prirastka. Ako pa dejanski donosek ne doseže proračunijene glavne svote, nosi država primanjkljaj, oziroma izpadek; ako pa dohodek preseže določeno svoto, porabi se presežek za znižanje najemninskega davka. Po približnem računu izgubi država v 12 letih do 26 milijonov kron, to je 26 milijonov kron bode iznašalo znižanje najemninskega davka v 12 letih.

Stare hiše.

Po vladnem načrtu bode dalje vsled letnih prebitkov 26% odstotni najemninski davek za prve tri vrste mest polagoma padal, in sicer leta 1912. na 26.38%, pozneje na 23 odstotkov in konečno na 21.71 odstotkov. Ako odštejemo še 12.5 odstotni popust, bode po tem načrtu leta 1923. efektivna davčna mera iznašala 18 odstotkov. To velja za deželna stolna mesta Dunaj, Praga, Brno, Gradec, Lvov, Černovice, Zader, Linc, Solnograd, Celovec, Ljubljana, Gorica, Trst, Inomost in Opava.

Za druge kraje, koder dajejo obdajena stanovanja v najem, bode sedanja 20 odstotna davčna mera leta 1912. znižana na 19.83 odstotkov ter pada do leta 1923 na 17.14 odstotkov, oziroma po odštetem popustu na 15 odstotkov. Za kraje na Tirolskem, izvemši Inomost, se bode 15 odstotna davčna mera znižala polagoma na 12, za kopališča, Olomuc in Krakov in 20 na 15 odstotkov.

Nove hiše.

Doslej so bile nove hiše 12 let proste najemninskega davka. V bodoče bode ta davčna prostost trajala le 6 let. Izvzeta so poslopja, ki so že sedaj davka prosta ali ki se prično graditi pred 31. oktobrom leta 1909. Za te velja še 12-letna davčna prostost in 5 odstotni najemninski davek, v veljavi tudi še ostanejo izjemni zakoni, ki za posamezne kraje in stavbišča določajo 18- do 30-letno davčno prostost.

Za nove hiše, ki sedaj plačujejo le 5 odstotkov najemninskega davka, bode davčna mera od 26%, oziroma od 20 in 15 odstotkov znižana na okroglo 19, 15 in 12 odstotkov. To bode bodoči davek. Pet-odstotni davek od šest let davka prostih poslopj pa odpade pri vseh hišah, ki se prično graditi po 31. oktobru 1909. V bodoče odpade tudi takozvani »idealni davek«, na podlagi katerega so bile predpisane avtonomne priklade. V veljavi pa ostane zakon z dne 8. julija 1902., ki dovoljuje olajšave za zdrava in cenena delavska stanovanja.

Pavšalni odstotki.

Hišnonajemninski davek se bode določal od čiste najemnine po odštetih stroških za vzdrževanje in amortizacijo, kakor doslej. Ta pavšalni odstotek je sedaj znašal 15 odstotkov, ki pa bode po novem načrtu vsako leto se zvišal za 1 odstotek in bode leta 1924. iznašal 30 odstotkov. Vsled tega bode padala tudi davčna mera, izvzemši mesta Dunaj, Praga, Gradec, Brno in Lvov, od 19.83 odstotkov na 13.3 odstotkov, in bode torej znižana za 32.93 odstotkov.

Vrednostni davek.

Nova vrsta davka se bode imenovala vrednostni davek. Tovarne n. pr. sedaj plačujejo davek le v krajih, kjer plačujejo hišnonajemninski davek, sicer so davka proste. Po vladnem načrtu bodo plačevali vrednostni davek, ako vrednost poslopja presega 1000 kron, tovarne, elektrarne, mlini, opekarne, železniški kolodvori, skladišča, pivovarne, klavnice, telovadnice, kopalnice itd. Davčna podlaga bode v krajih z najemninskim davkom triodstotno obrestovanje vrednosti poslopja, drugod 1.5 odstotno, ki bode rastle vsako leto za 0.1 do 3 odstotke. Cenilo pa se bode le poslopje brez strojev in druge opreme.

Sedanji davek od tovaren in skladišč iznaša okroglo 2,460.000 kron. Ako se zviša novi vrednostni davek, ne pripade državi, ampak se porabi za znižanje hišnonajemninskega davka sploh.

2. Hišnorazredni davek.

Ta davek je lani iznašal okroglo 13,152.000 kron. Ta davek se pobira na deželi in v manjših krajih, koder je manj ko polovica hiš v najemu. V bodoče se bode ob vsakem ljudskem štetju določilo, ali kak kraj plačuje najemninski ali le hišnorazredni davek.

Prva izprememba je ta, da se davek ne bode plačeval od hiše sploh, ampak od prostorov in bode razdeljen v 17 vrst. Priponiti je treba, da bode tudi od praznih prodajalnic, skladišč itd. treba plačevati davek. Vendar pa bode skupni davek precej nižji.

Hiše, ki imajo le eno ali dve sobi za prebivanje, bodo sploh davka proste. Takih hiš pa je v Avstriji nad 79 odstotkov. Te hiše so doslej plačevale 7,239.726 kron davka, ki se popolnoma odpiše.

Tarif pa razločuje bivališča do 16 štirjaških metrov in skladišča, delavnice,

prodajalnice do 100 štirjaških metrov in večja. Najnižji davek je 2 kroni od prostora, najvišji 850 K. Razlika bode tudi med slabimi hišami in legami ter boljšimi in ugodnejšimi. Novi kataster hiš se bode napravil od 1. julija 1909. do konca 1911., torej v dveh in pol leta. Za nove hiše pa novi tarif takoj stopi v veljavo.

Tudi za hišnorazredni davek bode veljala le šestletna davčna prostost od novih poslopj. Revizija hišnorazrednega katastra se je doslej vršila vsakih 15 let; v bodoče pa le na zahtevo prebivalstva ali davčne oblasti.

To so v bistvu nove doiočbe o hišnem davku. Načrt pa pride šele v jeseni v razpravo.

Najnovejša politična poročila.

Praške slovanske konference.

Praga, 13. julija. Udeležniki praške konference so včeraj došli v Prago. Izmed Slovencev so navzoči: Hribar, Gabršček, Vošnjak. Danes v ponedeljek ob 11. uri dopoldne je bil slovesni pozdrav gostov v praški mestni dvorani. Prava posvetovanja se še-le jutri prično. Na dnevnem redu je: 1. Vseslovenska razstava v Moskvi. 2. Povzdiga turistovskega prometa, posebno potovanj dijakov po slovanskih deželah. 3. Uvedba poljedelskih poučnih potovanj po slovanskih deželah. 4. Razširjenje sokoške organizacije po vseh slovanskih deželah. 5. Ustanovitev vseslovenske banke. 6. Organizacija kulturnih društev in zvez in s temi v zvezi stoječa ljudska izobrazba. 7. Skupni slovanski knjižni trg. 8. Ustanovitev permanentne komisije delegatov slovanskih narodov. 9. Organizacija slovanskega časopisa. 10. Posvetovanje o bodočem vseslovenskem kongresu. Posvetovanja bodo končana v petek. Včeraj se je vršila konferenca v Pragi navzočih slovanskih časnikarjev.

O političnih vprašanjih se na kongresu ne bo smelo nič obravnavati, ker bodo sicer delegati iz ruske Poljske (15) takoj zapustili posvetovanja.

Nemški protestni shodi na Češkem.

Praga, 13. julija. Včeraj se je vršilo po raznih nemških mestih veliko protestnih shodov. Nemci so protestirali, ker se počeljuje takozvano češko-nemško ozemlje. Prihodnjo nedeljo, 19. t. m. je napovedanih zopet 15 protestnih shodov. Shodi so bili burni. Naglašali so, da ne zadovoljujejo vladne obljube, marveč zahtevajo dejanja. Na shodih so sprejeli resolucijo, ki naglašja, da je nemštvo prizadeto po notranjem češkem uradnem jeziku in pa po uradniškem vprašanju. Zahteva se, naj se nastopi proti češkemu notranjemu uradnemu jeziku; službeni jezik bodi zopet nemščina. Osnuje naj se komisija, ki naj preišče, v koliko se je že uvedel češki, naj traja uradni jezik. Nadalje se zahteva, naj imenujejo v bodočih letih več nemških uradnikov, kakor dozda. Nastopi naj se tudi proti preganjanju nemških uradnikov po čeških tovariših in po češkem časopisju. Od nemških poslancev zahtevajo, naj neglede na stranke s skupno močjo nastopijo za vresničenje stavljenih zahtev. Nemško ljudstvo je prepričano, da nastopajo Čehi letos sporazumno z vlado proti Nemcem. Vlada frivolno pritiska Nemce ob steno. Od poslancev se zahteva, naj delajo z vsemi silami na to, da se nastavlja na južnem Češkem nemški sodniki in naj se ustanovi na južnem Češkem nemško okrožno sodišče.

Prahatič, 13. julija. Shoda se je udeležilo tudi veliko kmetov. Državni poslanec Kienmann je govoril o zatiranju nemštva na Češkem in nastopal proti počehovanju uradov. Zagotoviti se mora nemški notranji uradni jezik. Razveljaviti se morajo Stremayrjeve jezikovne naredbe. Poslanec Grössl je poročal o konfe-

rencah z Beckom in Kleinom in zakaj so Nemci umaknili svojih pet najhujših predlogov. Gosposkozbornični član dr. Eppinger je poročal o zapostavljanju nemških uradnikov.

Ustje, 13. julija. Na včerajšnjem protestnem shodu so govorili mestni svetnik Hling, dež. poslanec Lyka, Knirsch in drugi govorniki. Po shodu so pa priredili poulični demonstracijski izprevid. Pred okrajnim glavarstvom sta govorila dež. posl. Lipka in dr. Hackel. Po govorih se je množica razšla.

Aš, 13. julija. Radi slavnosti telovadcev tu ni bilo protestnega shoda. Vršil se je pa večji shod zaupnikov, na katerem je govoril dr. posl. Edvard pl. Stransky, ki je poročal, zakaj da se umaknili Nemci svoje nujne predloge. Jeseni se ponovi nastop Nemcev tako, kakor leta 1897. Če vlada ne bo držala danih obljub, vložijo Nemci takoj zopet nujne predloge in pričeno s strogo obstrukcijo.

Liberce, 13. julija. Včerajšnji shod je otvoril župan dr. Bayer, ki ostro napada nemške liberalce, ker niso znali izvesti nemškega državnega jezika. Za njim je govoril dr. Schubert z Dunaja, ki opisuje boje Nemcev na Češkem in o napredovanju Čehov. Vlada ne ovira vpeljave češkega notranjega uradnega jezika po čeških uradnikih. Min. predsednik Beck je sin narodnega Čeha, česar ni zakrival. Nemški minister krajan Prade je naveličan in ni agilen, medtem ko se češki minister osebno zavzema po ministrstvih za osebnostna vprašanja. Nemški minister krajan pa dela le s pisalnim strojem, ne uporablja pa svojega vpliva osebno. Za to nima uspehov. Škoda, da je vskočil na mesto ministra krajana po Peschkovi smrti Prade. Na tako mesto spada popolen, zdrav mož in ne bolan človek, ki ob času sile biva daleč proč od Dunaja. Škoda tudi, da si Prade ni sam izbral svojih sodelavcev. Govorniki govorijo nadalje o delovanju železniškega ministra Derschatte. Počehovanje nadaljuje neovirano češki sekčni svetnik Bucek. Derschatta še ni imel do danes časa, da bi spoznal nemško-češke razmere. Še danes ni izpolnjena zahteva po ustanovitvi nemškega ravnateljstva državnih železnic. Naučni minister dr. Marchet ima na navažnejših mestih nastavljen Čeha, Poljake in klerikalce. Marchet je odgovoren za odlok glede na češke izkušnje v šoli Komenskega na Dunaju. Tudi ni še ničesar ukrenil, da se sankcionira po niževstrijskem deželnem zboru sklenjena postava: lex Kolisko. Češke koristi podpirajo tudi ministri Klein, dr. Ebenhoch in dr. Gessmann. Nemške svobodomiselnice stranke niso izpolnile nanje stavljenih nad. Dr. Schubert je govoril za skupen nastop vseh nemških strank. Poleg že navedene resolucije so sprejeli še resolucijo, ki zahteva samostojno deželo Nemško Češko in pozivlja nemške poslance, naj porabijo za to vsa sredstva, če tudi obstrukcijo.

Budjejevice, 13. julija. Tu sta govorila na protestnem shodu dež. poslanec Taschek in državni poslanec Reiterer. Karlove Vari, 13. julija. Na protestnem shodu se je odobrila stavljenca resolucija.

Ustje, 13. julija. Včeraj so bili Nemci zelo razburjeni, ker se je govorilo, da nameravajo prirediti Čehi svoj shod, na katerem naj bi govoril češki soc. demokrat Nemec.

Najbolj odkrito je govoril dr. Schubert, ki je kritikoval nemške ministre. Tisti, ki so vprizorili sedanje protestno gibanje, bi radi strmoglavili sedanje ministre in zasedli njihove sedeže. Da Čehi ne bodo molčali, je samoobsebi umevno.

»Narodni klub.«

Brno, 13. julija. »Narodni klub« v Brnu je zopet izvolil za predsednika dež. in dr. poslanca Žačka.

Proti budimpeštanskim zakotnim bankirjem.

Budimpešta, 13. julija. Na zahtevo zastopnika nemškega generalnega konzulata, dvornega svetnika Epplerja je uvedlo državno pravdnistvo preiskavo proti več zakotnim bankirjem, ki so ogoljufali s svojimi zakotnimi časopisoma »Kapitalistenzeitung« in »Finanzrevue« veliko inozemcev, med njimi tudi več nemških državljanov.

Odlikovanje francoskih generalov.

Pariz, 13. julija. General Liauteg je postal veliki častnik, general d' Amade pa komander častne legije za zasluge v vojski.

Boj Špancev s Kabili.

Madrid, 13. julija. »Liberal« poroča, da se je vršil v Tetuanu boj španske policije s Kabili. Križariza »Princesa de Asturias« je izkrcala vojaštvo in mitraljeze.

Obsojeni francoski vohuni nastopili kazni.

Toulon, 13. julija. Dne 13. marca so in contumaciam obsodili volne Blaina,

Fargeta in Crepyja v enoletni, 18 mesečni in dveletni zapor. Obsojeni vohuni so se zdaj sami predstavili policiji, ki jih je zaprla.

Portugalski državni zbor.

Lizbona, 13. julija. Zbornica je po živalni razpravi z veliko večino odobrila prvi član zakonskega načrta o civilni listi.

Z Balkana.

Carigrad, 13. julija. Italijanski poslanik marheze Imperiali je izročil sultanu zahvalno pismo, ker je italijanskemu kralju daroval vazo iz jildiške tvornice.

Carigrad, 13. julija. Vojaški duhovnik 14. artiljerijskega polka v Solunu je bil napaden in nevarno ranjen, ko je šel na kolodvor, da se pelje v Carigrad, kjer bi bil poročal o sedanjem gibanju. Napadalec je ušel. Iz Monastira je pobegnilo v Režno 20 častnikov. Valiju so pisali, naj jih ne zasleduje in ne pošlje v Carigrad, ker bi sicer tekla kri. Rezenski begunci so se podali proti Ohridi in nagovarjajo na vstajo proti sedanjemu vladnemu načinu tudi krščansko prebivalstvo. Vali upa, da kmalu potlači mladoturško gibanje. Iz Male Azije prideta v Makedonijo dve redilski diviziji.

Daljšje potovanje grofa Zeppelina z zrakoplovom.

Friedrichshafen, 13. julija. Danes so pričeli napolnjevati Zeppelinov zrakoplov. Zvečer se grof dvigne kvišku. V terek namerava potovati do Moguncije (450 km). Ob povratku se hoče Zeppelin ustaviti na konstanskem vojaškem vežbališču, ker hoče dokazati, da se brez škode lahko med potjo izkrca na trdnih tleh. Zrakoplov bo opazovalo 22 avtomobilov, ki bodo poročali o vsem v Friedrichshafen. Ob nevarnosti morajo avtomobili rekvirirati pomoč. Vojaške oblasti, železnice in pošte morajo vse storiti. Podnevi ima vsak avtomobil belo zastavo, ponoči pa žarnice. Zrakoplov pokaže v slučaju nevarnosti rdečo svetilko.

Strassburg, 13. julija. Nemški cesar je ukazal, naj se pozdravi zrakoplov grofa Zeppelina, ko plove najbrže čez mesto, s streli iz topov.

Velik shod v Komendi.

Proti liberalnemu učiteljstvu in dijaštvu.

Lepa Komenda je včeraj, 12. t. m., praznovala svoj prvi praznik v krščansko-socialni organizaciji, kajti včeraj se je ondi ustanovilo izobraževalno društvo. Visoki mlaji s trobojnicami in loki z napisi so pozdravljali goste. Na slavnostnem prostoru na prostem se je zbralo nad 300 mladeničev, mož in sila deklet. Shod je otvoril g. kaplan Rebolj. Povdarjal je potrebo društva v komendski fari, ki šteje toliko duš. Mnogoletni župnik komendski, g. svetnik M. Poč, je opozarjal na to, kako so si fantje sami vedno želeli društva in se jim danes izpolni vroča želja. Nato govori F. Terseglav iz Ljubljane. Želi komendski fari, ki je nekdanja bila last vitezev malteškega križa, viteškega duha v znamenju križa, ki je vir vse prosvete. Izobrazba bodi krščanska, to je, imej poleg vednosti in znanja tudi namen oplemenititi srce in ožlahtiti dušo. Fantovsko postavljanje, sirovost, prepirčnost in ošabnost so temu cilju nasprotne. Krščanski izobrazbi, ki je veda križa in spoznanja, da nam vsega ni do dna doumeti mogoče, je nasprotna nekrščanska, pravzaprav protikrščanska, ki hoče človeka osvoboditi vseh spon, pa ga zaslužni tisti oholosti, ki je strmoglavila nekdanj »nositelja Luči« iz nebes v prepad. Nositelji protikrščanske prosvete so liberalni učitelji in visokošolci. Kar se prvih tiče, je silno lahko njihovo rovanje onemogočiti in jim izpodnesti tla, ako se jih že izpočetka natančno kontrolira. Ni to glavno, da ljudstvo za šolo nosi toliko bremen — če bi dobre učitelje imelo, bi jih radevoljno nosilo in morda še več — odločilno je to, da ljudstvo učitelju veliko zaupa, če je pa učitelj tega zaupanja nevreden, občutijo to ljudje hujše kot razžaljenje, kot prevaro. Liberalni učitelji so pri nas zaigrali ves svoj ugled kot vzgojitelji, ker povsod in vsikdar nasprotujejo vsem ljudskim organizacijam — ne iz potrebe, temveč iz zagrizenosti in nalašč. V šoli pa s tem, da omalovažujejo versko vzgojo in v javnem življenju dajo slab zgled z brezobzirnostjo njihovega boja, mladini velikobolj škodujejo, kakor če bi naravnost »svobodnoversko« vzgajali, kar seveda sedaj še ne smejo in ne morejo. Sicer imajo učitelji pravico snovati različna »tamburaška«, pevka in telovadna društva, zato pa ima ljudstvo tudi pravico in dolžnost učiteljem povsod in vselej nasprotovati, se proti njim z vsemi dopustnimi sredstvi bojevati. (Veliko odobravaje.) Za ta boj je poklicana zlasti mladina. Govornik vnema mladeniče za telovadni odsek in za Škofjo Loko. Liberalne visokošolce, ki so osnovali nekako »gorensko

izobraževalno« zvezo »Vesno« — Pomlad — poučite, da za njih v komendski fari ne bode vigred cvetela. (Veliko pritrdjevanje!) — Navdušenje, ki je vnelo navzoče ljudstvo, se je nato najbolj s tem pokazalo, da je takoj blizu 150 mladeničev, mož in deklet pristopilo društvu. Tako velikega društva takoj prvi dan ni še izlepa v tem okraju bilo! Vpiše se jih pa v kratkem še enkrat toliko. Odbor se je izvolil sledeče: župnik, svetnik Martin Poč, predsednik, Andrej Mejač, podpredsednik, kaplan Bartelj, tajnik, Alojzij Stelč, taj. namestnik, Ivan Fajon, blagajnik, Franc Kosec, blag. nam., Martin Kern, Josip Kern, odbornika, Peter Stebe, knjižničar. — Tako se je končal ta lepi shod. — 26. julija se pripeljejo klemenški fanti na okrašenih vozovih v Škofjo Loko, nekaj jih bo ostalo tudi pri mladeniškem tečaju. — Prostor za telovadnico je v Komendi pripravljen; treba le nekaj poprav. — Dvorana za knjižnico je pripravna, naročili smo mnogo listov. — Dekleta, ki jih je toliko v novem društvu, bodo dobila priliko urediti se v uprizorjanju iger. Tako ni dvoma, da bo v krasni Komendi društveno življenje v krščansko-socialni organizaciji cvetelo in prospevalo nam v čast in splošno, nasprotnikom — ki jih v Komendi sicer lahko na prstih ene roke sešteješ — v kljub in opomin!

Somišljeniki!

Da razprodaja užigalice S. K. S. Z., ki jih je le-ta založila v korist obmejnim Slovincem, napreduje, to je gotovo. Prav tako je pa tudi gotovo, da bi bile te užigalice lahko že v zadnji vasi danes vpeljane, da je storil vsak somišljenik svojo dolžnost.

Somišljeniki! Vzdrinite se torej že konečno ter delujte na to, da je ne bo trgovine, ne trafike, niti gostilne, pa tudi nobene privatne hiše ne, v katerih bi se ne prodajale, oziroma izključno rabile le te naše užigalice.

Ne kupi tobaka, niti smodke, niti cigarete v trafikah, ki nima teh naših užigalic naprodaj! Ne kupi niti kave, niti soli, niti riža v oni trgovini, kjer nimajo teh naših užigalic naprodaj! Ne pohajaj v gostilno, v kateri se ne rabijo naše užigalice!

V slogi je moč! V delu je spas!

S. K. S. Z. v Ljubljani.

Dnevne novice.

+ Škofja Loka. Včeraj je bila v Škofji Loki seja vadiškega zbora »Zveze telovadnih odsekov«. Pri seji so bili načelniki telovadnih odsekov iz Ljubljane, Št. Vida, Škofje Loke, Radovljice, Jesenice, D. M. Polja, Idrije, Vrhnike, Vipave, Kamnika, Mengša, Cerknega na Goriškem ter nekaj zvezinih telovadnih učiteljev. Glede velike glavne telovadbe v Škofji Loki, dne 26. julija t. l., se je določilo, da nastopi pri rajalnem pohodu in prostih vajah 400 telovadcev. Cela prireditev bo nekaj sijajnega.

— Somišljeniki in društva — pozor! Dne 26. t. m. bo veliko letno zborovanje »Slovenskih krščansko-socialnih zvez« v Škofji Loki ter velika javna telovadba »Zveze telovadnih odsekov«. Pozivljamo naša društva in somišljenike, da prihite ta dan v Škofjo Loko, in če le mogoče v narodnih nošah. Ravno pri takih prireditvah je priložnost, da se nekaj naredi za ohranitev naše lepe slovenske narodne noše.

+ Društva, ki se udeležijo velike prireditve 26. t. m. v Škofji Loki, se zbirajo vsa na škofjeloškem kolodvoru ob 3/48. zjutraj. Tamkaj se uredi v sprevid ter odkorakajo v mesto. Društva pozivljamo, da vzamejo svoje zastave s seboj.

+ Na čelo kmetijske družbe silijo liberalci veletržca Kneza, ki je vseskozi v nasprotju z interesi kmetijstva. Knez ima za svojo banko kmečkemu posojilnico ljubljanske okolice. Iz denarjev, ki si jo znošili kmetje ljubljanske okolice, ima Knez poceni kredit, da dela s takim obratnim kapitalom kakor kak milijonar. Seveda je v njegovem interesu cene kmečkim pridelkom pri nakupu tlačiti, da naredi on kot prekupec večji dobiček. Knez je dalje pri Kreditni banki, pri Trgovsko-obrtni zadruzi, v trgovski zbornici, pri Merkurju, pri bolniški blagajni trgovski, je zastopnik protikmetijskih teženj v ljubljanskem občinskem svetu itd. In tega moža, katerega vse življenje je samo spekulacija, ki je v direktnem nasprotju s kmetijskimi interesi, so liberalci namenili za načelnika kmetijske družbe ter ga že vsilili za podpredsednika. Ves kmečki stan cele dežele mora ogorčeno protestirati proti taki nakani in pomesti iz kmetijske družbe vse, kar je protikmečkega in liberalnega!

+ Kmetijska družba, na katero je mlado-liberalni agitačni odbor Žerjav-Ribnikarjeve družbe naredil zahrbtni naskok, je zopet stopila v ospredje in nam

kaže pogubni in razdiralni vpliv, ki ga ima ta liberalna družba. Njim ni čisto nič za družbo, ampak samo za to, da bi dobili agitačni aparat in denar družbe za svoje politične namene. »Notranjec«, glasilo uslužbenca kmetijske družbe, liberalnega agitatorja in živinskega zdravnika Ribnikarja, piše na primer jako značilno: »Voli smo — (kdo, g. Ribnikar?) — Povšeta, ker ni kot strankar tako razupit in fanatičen... Premagali smo za enkrat pomisleke tistih resnih mož med nami, ki cenijo Povšeta kot delavca, a pravijo, da bi kot mož, če bi bil dosleden, že zdavnaj moral hrbet pokazati klerikalizmu. Mesto da bi sam šel, še čevlje sezuva Šusteršiču. Kakor rečeno, te pomisleke smo premagali (kako milostno od Ribnikarja!) v upanju, da se vendar enkrat osrči in pokaže moža. Če tega kot predsednik kmetijske družbe ne bo storil, ji bo moral pač tudi slovo dati. Izvolili smo tedaj soglasno Povšeta, čeravno vemo, da mesto predsednika kmetijske družbe gre in pojde naprednjakom.« — Tako piše glasilo uslužbenca kmetijske družbe o predsedniku kmetijske družbe! Tu se vse neha in tudi mi želimo, da se pokaže g. Povše kot mož in pomeče z liberalnimi uslužbenci kmetijske družbe! Kajti »Notranjec« napoveduje dalje, da hočejo dobiti liberalci kmetijsko družbo čisto v svoje roke, izpodrinuti vse pristaše S. L. S. in s premoženjem kmetijske družbe narediti politično-strankarsko društvo. Vse premoženje kmetijske družbe znaša 300.000 do 400.000 kron, in po tem se liberalcem sline cede. Družbo, kakor je zdaj, uničiti in polastiti se premoženja ter ga porabiti za svojo propadlost stranko — to je namen liberalne gonje v kmetijski družbi. A takim gonjam se mora narediti konec!

+ O skupnem narodnem delu piše »Slovenski Meščan«: Ne vidimo še mnogo znamenj, da bi se obračalo na boljše. Zadnji občni zbor kranjske kmetijske družbe kaže, da gotovi liberalni kričači še niso ničesar pozabili in se ničesar naučili. Če je predlagal Ciril Pirc g. Kneza za podpredsednika, ni dosegel ničesar drugega, kakor liberalni student, ko je pahnil lansko leto pristaše S. L. S. iz odbora »Družbe sv. Cirila in Metoda«, da je namreč zanesel politični boj v važno skupno organizacijo in jo s tem razbil. Poslej nasprotnikom liberalne stranke ne kaže drugega, kakor iti svojo pot, kakor so si že osnovali drugod svoje organizacije in bodo n. pr. s svojimi telovadnimi odseki kmalu prehiteli Sokole. Skupno narodno delo je mogoče samo, če upoštevajo pristaši liberalne stranke, da ne predstavljajo večine našega ljudstva. Komanda radikalnega študenta se mora pristuditi vsakomur, kdor pogleda za kulise in spozna v njej samo reklamo za posebne osebe. Vodstvo naših narodnih in kulturnih organizacij mora priti v roke odločnim in delavnim možem in se mora emancipirati od vpliva kričavega in nadležnega radikalnega študenta. Razni možje v liberalnem taboru polagoma uvidevajo sami, da morajo poginiti organizacije, ki jih imajo v rokah, če ne sodelujejo tudi pristaši S. L. S., ki ima že večino v deželnem odboru in si jo pribori brezdvomno tudi v deželnem zboru. Le na ta način si morejo zasigurati podpore, na katere so več ali manj navezani vsa taka društva. Iz takih premislekov se je rodila zadnja kompromisna lista v »Glasbeni Matici«. Prepričani smo, da je »Dramatično društvo« obžalovalo že dostikrat svoje vedenje napram S. L. S., ker bi si bilo sicer lahko prihranilo krizo, v kateri se nahaja.

+ Osebna vest. V soboto opoldne je promoviral na dunajskem vseučilišču doktorjem teologije preč. g. Josip Ujčič, profesor moralke v goriškem semenišču in ravnatelj goriškega Alojzijevega.

+ Iz državne službe. Namesto na Dunaj v ministrstvo javnih del odpoklicanega deželnovaldnega svetnika g. Viljema Haasa, je postal vodja predsedniških uradov deželne vlade okrajni glavar g. Karol grof Künigl. Deželnovaldni koncipist g. Gvido Kočevar pl. Kondenheim v Kranju je odpoklican k deželni vladi. Deželnovaldni koncipist g. Henrik Steska v Krškem je prideljen okrajnemu glavarstvu v Kranju, deželnovaldni konceptni praktikant, g. dr. L. Pitamic v Ljubljani pa okrajno glavarstvo v Krškem.

+ Novo — panslaviste se imenujejo glavni voditelji na vseslovenskem kongresu v Pragi. Grof Adalbert Dzieduszycki tem »novoslovanom« polaga v svojem glasilu na srce, naj svoje ideje uresničijo na kulturnem in gospodarskem polju, da jim pa zato manjka pravih učenjakov, pisateljev, umetnikov, trgovcev in finančnikov. Ali grof Dzieduszycki ni nikoli nič slišal o Ivanu Hribarju?

+ Kam vede liberalizem. Francoska zbornica bo v kratkem sprejela zakon, glasom katerega se bodo sodnijsko preganjali starši, ki bodo otrokom prepove-

dali učiti se beril iz šolskih knjig, ki žalijo njihovo versko čuvstvo. Gotovo je, da se bo pri tej priliki zopet razvnel kulturni boj z vso ojstrostjo. Pomnimo zazdaj samo sledeče: Zakon jasno določa »svobodo vesti« in »zajemčje« nevtralnost šole. Kako pa je v resnici? Francoske šolske učne knjige prirejajo celo povesti iz svetovnega slovstva tako, da se imena »Bog« ali »nebo« ali »nesmrtna duša« in druga podobna črtajo in z drugimi nadomeščajo. V francoskih šolskih knjigah Sancho Pansa n. pr. ne pravi več: Dal Bog!, kakor piše Cervantes, temveč: »Želim.« V znanem romanu »Pavel in Virginija« se nahaja mesto: Bog nikoli nobenega dobrega dela ne pusti nepovrnjenega (»jamais Dieu ne laisse un bien sans récompense«). Tudi to je francoskim »pedagogom« zdaj odveč; izpremenili so ta stavek tako, da se glasi: »Nobeno dobro delo ne ostane nepovrnjeno.« Celo v ljudskošolski slovnici od Augéja so imena Bog, križ, duša, ki so se navajala pri sklanjju za vzorce, izginila. Celo primera »križ na grobišču«, ki je bila v slovnicih po navadi vedno navedena (»le croix de tombeaux«) je zdaj z drugo sestavo nadomeščena! Tako daleč sega pretravnanje sme govoriti o pravi norosti. Tako daleč bi tudi v Avstriji prišli, ako bi pustili liberalnemu učitelstvu govornice roke.

Bivši odgovorni urednik „Hrv. Dnevnika“, Karol Cankar je obsojen na tri mesece strogega zopora zaradi nekega zaplenjenega članka.

»Nova Doba«, glasilu »Slovenske gospodarske stranke« je prenehala izhajati. Deficita ima okoli 15.000 kron. »Nova Doba« pravi, da bo jeseni v dobi kislih kumar se zopet oživila v manjši obliki. »Nova Doba« nikdar ni bila otrok velikega duha, v zadnji številki se ji je pa njena nezrelost in nekontrolirana prepotenca povzpela do takega viška, da je — počila. Tako je ta list sam sebi usta zamašil.

+ **Shoda nemških zadrug v Mogunciji** (Mainz) na Nemškem se je udeležil tudi predsednik »Zadružne zveze«, državni in državni poslanec, profesor dr. Janez Ev. Krek.

+ **Č. g. Andrej Furlan** iz Sv. Križa je imenovan za ekskurendo župnega upravitelja v Kontovlju, ki bo baje v kratkem razpisan.

— **Zlet notranjskih »Sokolov«** je bil včeraj, 12. t. m., v Logatcu. Pričakovalo se je, da se bode Logatec oblekel bolj v slavnostno obleko, kakor se je. Trije slavočki z zelo »pomenljivimi« napisi in nekaj zastav z naprednjaških streh, to je bilo vse. Našteli smo več hiš, ki se štejejo med napredne, pa ni vihralo raz njih nikakih zastav. Zdelo se jim je že brezpomembno, da bi razobešali zastave za brezpomembno slavnost. — Slavnostni sprevod s 4 zastavami se je vil ob 2. uri popoldne od kolodvora skozi Dolenji Logatec do telovadnega prostora pri Kramarju. Na čelu sta korakala »brata« Tomo Tollazzi in neizogibni Lenart Lotrič, ki seveda, prav po sokolsko, ni imel niti uniforme. Uniforma menda se mu že zdi premalo svobodomiselnost. V sprevodu je korakalo z naraščajem vred nekaj nad 300 telovadcev v uniformah. Zastopani so bili »Sokolci« iz Ljubljane, Šiške, Vrhnike, Postojne, Idrije, Žirov, Trsta; »Del. društvo« iz Idrije in »Pevsko društvo« iz Vipave. — Po precej dolgem »odmoru« se je pričela telovadba. Telovadilo se je srednje dobro. Najbolje je telovadil naraščaj, dečki od 5—10 let. Telovadbo je vodil slavni Julče iz Idrije; Logatčanov, ki so delali najslabje, je telovadilo samo sedem, kljub temu da je bilo uniformiranih do 25. Največ »Sokolov« je bilo iz Ljubljane in Idrije. Telovadbo je gledalo veliko tujcev, domačine, kar jih je bilo, je gnala bolj radovednost kakor nautušenje. Skupne redovne vaje je izvajalo do 45 telovadcev. Vsak človek je moral reči: telovadsko uniformo si lahko marsikdo kupi, a telovaditi ne zna vsak. Uniforma še ne naredi telovadca. — O vsej prireditvi velja pač velepomembni napis, ki je blestel z enega slavolokov: »Ne koristi, ne slave.« Res, ne koristi, ne slave, vsaj bogvekakšne ne, ni pokazal zlet notranjskih »Sokolov« v Logatcu. Zlasti značilno je — kar je povdarjal ob sprejemu eden »bratov«, da se je zasejala med sokolske vrste Juljika, to so »čuki«. Najbrž vedo, da jim prede. Po noči pa je bil »obilan srečolov« in ples. — Na zdar!

— **Ubil se je na Stolu** včeraj tvorniški delavec s Save-Jesenic, Rabič. Trgal je planinske rože, a se mu je izpodrsnilo in se je ubil.

— **Umrovljen** je voditelj gozdnega in domenskega ravnateljstva v Gorici, višji gozdni svetnik Stanislav Bauner. O tej priliki mu je bil podeljen naslov dvornega svetnika.

— **Kancelistom v Kranjski gori** je imenovan g. Josip Rus, sodni oficijant v Ilirski Bistrici. — G. I. Tofant, kancelist v

Kranjski gori, pa je premeščen v Ilirsko Bistrico.

— **Nesreča na državni železnici.** Na štaciji Volčjadragu trčila sta v noči med soboto in nedeljo — 12. t. m., dva tovarna vlaka s toliko silo, da je pet vozov skočilo iz tira; jeden je pa zgorel. Ranjene so štiri osebe.

— **»Jadranska banka«** v Trstu zviša delniško glavnico od 2 na 3 milijone kron. V to svrhu izda nove delnice v nomin. vrednosti 400 K po kurzu 410 kron. Lastniki starih delnic imajo prednostno pravico do nakupa novih, in sicer smejo na podlagi vsakih dveh starih nabaviti eno novo delnico.

— **V tujini umrl.** — V Clevelandu v Ameriki je umrl Slovenec Fran. Skrabec.

— **V vrat ustrelil** je včeraj z revolverjem na Ježici neki Italijan Ivana Rodeta. Rode je nevarno ranjen.

— **Kdor pride v Gorico**, naj se ne spozabi, da bi šel v kako italijansko trgovino. Podpirajmo le svoje brate!

— **Splošna stavka na Reki?** Ravnateljstvo »Ungaro-Croate« je odpustilo vse kapitane in strojnice. Socialni demokratje so imeli v petek večer shod, na katerem so oklenili proglasiti splošno stavko, ako »Ungaro-Croata« do 16. t. m. ne ugodijo stavkojočim kapitanom in strojnikom; poslednji so prestopili v socialistično stranko. Reško trgovsko društvo je zaprosilo trgovskega ministra Košuta za posredovanje, ker se je bati, da na Reki v par dneh zmanjka živil.

— **Slučaj solničarice v Trstu.** V soboto opoldne se je na Novem trgu v Trstu zgrudil vsled solničarice 31 let stari delavec Anton Vangotič. Nezvestnega so ga prepeljali v bolnišnico.

— **Nova hrvaška opera.** — Te dni prično v zagrebškem deželnem gledališču poizkušati novo Muhvičovo opero »Uskok«. Glavne partije bodo peli gg. Cammarota, Vulaković in Lesić ter gospa Horvat.

— **Cena sladkorju** se je zopet zvišala. — **Ponarejeni goldinarji in krone.** V Gorici so zaprli nekega D. F., ki ga sumijo, da je razpečaval ponarejene goldinarje in krone.

— **Iznajdba delavca.** Delavec v železniški delavnici v Sarajevu, Hrdlička, je izumil novo acetilensko svetiljko, ki je dokaj pripravna za razsvetljavo v železniških vozovih, daje zelo svetlo luč ter je mnogo cenejša, nego nameravane električne svetiljke z akumulatorji. Poslednja naprava bi stala bosniške železnice 30.000 kron, vzdrževanje pa 1500 kron na leto, dočim bi stala uvedba navedenih acetilenskih luči le 2000 kron, vzdrževanje pa samo 40 kron na leto.

— **Postojnsko jamo** sta obiskala 11. t. m. angleški admiral Drury in podadmiral princ Battenberg, vračajoč se od avdijence iz Iža.

— **Poizkušen samoumor.** V soboto je izpila 21 let stara služkinja Marija Kreševič v Trstu količino karbolne kisline. Po prvi pomoči so jo prenesli v bolnišnico. Zakaj je to storila, ni znano.

Stajerske novice.

š **Frischaufov dom.** Dne 2. avgusta t. l. se bo na Okrešlju v Savinjskih planinah otvorilo in blagoslovilo novo planinsko poslopje: Frischaufov dom. To bo največja in najobširnejša planinska stavba na Spodnjem Stajerskem. Savinjska podružnica »Slovenskega planinskega društva« je že storila vse potrebno, da se bo takrat tudi smela brati sv. maša na prostem blizu poslopja. Pričakovati je velike udeležbe. Pride bojdja tudi vseučiliški profesor dr. Frischauf, kateremu na čast se bo stavba imenovala. Kakor znano, je Frischauf prvi svetu odkril krasne Savinjske (Kamniške) planine, jih prvi sistematično popisal in je vedno zvest podpornik stremljenja, v naše planine privabiti obilo turistov — tujcev.

š **Urednik Spindler pride v Ljutomer?** Govori se, da se misli urednik Spindler preseliti v Ljutomer.

š **Zavod šolskih sester v Celju** je imel v nedeljo, 12. t. m., prav lično razstavo ženskih ročnih in risarskih del.

Ljubljanske novice.

lj **Vojaška godba** svira danes zvečer na vrtu hotela »Union« na čast došlim častnikom artilerijskega polka iz Celovca in pijonirskim štabnim oficirjem, ki so se nastanili pod vodstvom generalmajorja Semue v hotelu »Union«. Vstop prost.

lj **Viteški križec reda sv. Silvestra** je bil včeraj, 12. julija, slovesno prijet na zasluzne prsi preblagorodnemu gospodu stolnemu kapelniku prof. Antonu Foersterju. V slavnostno okrašeni veliki dvorani knez-škof. palače se je ob 11. uri zbrala kaj odlična družba pričakujoč slovesnega trenutka. Opazili smo med drugimi mil. gospoda stolnega prošta in dekana, mil. gospoda prelata kanonika prof. Smrekarja, poistoštevno zbrani kapiteli

stolne cerkve, gosp. kanonika-vodja Lesarja, dalje oba viteza reda sv. Silvestra gg. Rögerja in Matijana, g. prof. in urednika Funtka, g. šolskega svetnika Bezjaka, g. prof. in vodjo Gerbiča, več ljubljanskih duhovnikov in učencev ozir. čestitcev slavljencev in bogoslovcev, lepo število odličnih dam, več učencev orglarske šole in druge odlične gospode. Presvetli gosp. knez in škof v slavnostni opravi je sam pripeljal slavljence v dvorano, pred njima so pa korakali člani slavljenceve rodbine: preblag. gospa soproga s sinoma, hčerjo in drugimi. Presvetli je stopil pod sliko sv. Očeta, okrašeno s papeževim zastavo, ki se je pri vrhu iz nje razpletala slovenska, in v krasnem, stvarnem govoru začrtal pomen današnjega dne. Naj zabilježimo vsaj nekatere misli: Gospod slavljencev se je rodil v ugodnih razmerah; njegov oče je bil glasbenik in ded in praded: poleg tega mu je Bog dal velike darove, velike talente. No pa to ni njegova zasluga, to še ni povod, da bi ga danes slavili. Priznanje zasluži, ker je te darove tudi izrabil, svoje talente udeležoval v vstrajno pridnostjo in neumornim delom. Božja previdnost je hotela, da je prišel na Kranjsko, v stolnico. Z njim se začelja novo življenje v cerkveni glasbi na Kranjskem. Reforma cerkvene glasbe, ki so mu pri njej pomagali tudi nekateri vneti duhovniki, pred vsemi g. prelat Smrekar, je tako tesno združena z njegovim imenom, da se bo vselej, kedar se bo govorilo o srečno izvedeni reformi naše cerkvene glasbe, moralo s častjo in priznanjem imenovati tudi slavljencevo ime. Ko je pred kratkim izšel »Motu proprio« Pija X. glede cerkvene glasbe, nas je našel popolnoma pripravljene, le par malenkosti bo treba še popraviti. Sicer pa ni čuda: gospod profesor je izboren teoretik, spisal je več jako dobrih slovenskih glasbenih knjig in tukaj takorekoč oral ledino. Pa je tudi praktik: izboren zborovodja, skladatelj, ki hodi svoja pota, pa dobra, saj njegove skladbe vse preveva pravi cerkveni duh. Tako z lepimi, ljubeznjivimi prijaznimi skladbami širi po naši domovini slavo božjo; njegove skladbe stoje umetniško na višini. Kot organist je pa neprekosljiv.

— (Daleč na okoli ga nima fara glede duhovite igre, morda v celj Avstriji ni, ki bi mu — ne da bi se pripravljaj — tako gladko potekale duhovite skladbe izpod prstov. Kakor neusahljiv vrec je njegova prebogata fantazija. Tako lepih preludijev, verzetov, fuget itd. ne dobiš tiskanih za noben denar, kakor jih on na stotine izvablja šenklaškimi orglami. Op. poroč. — Posebno priznanje zasluži vztrajnost in neupogljivost, ki je z njo reformacijo cerkvene glasbe vkljub silno hudemu odporu nadaljeval. Neutrudljiv in neomajan je stal v boju za pravo cerkveno glasbo, ni si pustil idealov zatreti in iztrgati. Presvetli pohvalno priznava lepo družinsko življenje in skrbno vzgojo slavljencevih otrok, ki vsi zavzemajo častna mesta v naši družbi, eden je celo postal virtuoz, ki bo umetniško tradicijo tega rodu nadaljeval. Spričo teh in veliko drugih zaslug, ki si jih je gosp. profesor stekel na raznih poljih, zlasti zaradi požrtvovalnega in nesebičnega delovanja na polju cerkv. glasbe, ga je Presvetli priporočil sv. Očetu. Z željo, naj bi se še dolgo veselil zaslužene odlikovanja in da bi tudi Bog priznal te zasluge in ga nazadnje uvrstil v nebeske zборе prepevat slavo božjo, mu pripne križec na prsi. Navdušeni živio-klici so spremljali slovesni trenutek. Slavljencev se je ganjen zahvaljeval Presvetlemu za visoko odlikovanje, ki ga smatra kot priznanje za svoje prizadevanje v prilog cerkveni glasbi. Prosi, naj Presvetli sporoči zahvalo sv. Očetu in presvetlemu cesarju, ki je dovolil, da sme visoko odliko nositi, in se zahvali vsem navzočim in jih pozivlja, naj zakličejo slavo sv. Očetu, presvetlemu cesarju in presvetlemu knezu in škofu, čemur se slavno občinstvo navdušeno odzove. Nazadnje se dvigne g. kanonik-vodja dr. Karlin in v vznesenih besedah imenom Cecilijinega društva iskreno čestita k visoki odliki. Saj je gosp. profesor Foerster tako spojen s Cec. društvom, da si brez njega društva še misliti ne moremo. Vitežki križec — pravi — je g. slavljencev dobil, ker je vitez med glasbeniki. Zato mu želi, naj odliko s častjo in slavo še dolgo uživa. Navdušeni živio-klici so zaključili krasno slavnost.

lj **Včerajšnjo »Slavčevo« veselico** na korist Ciril-Methodovi družbi je posetilo samo okoli 250 oseb. Celo navadnim narodnim kvartarjem se ni zljubilo priti s prvega nadstopja na veselico.

lj **Poročil se je** danes zjutraj g. Josip Avsec z gospodično Kati Držaj, hišno posestnico in trgovko v Florijanski ulici. Srečno!

lj **Veselica »Podpornega društva delavstva c. kr. tob. tvornice«** se je vršila včeraj na vrtu gosp. Kotnika v proslavo vladarjevega jubileja ob veliki udeležbi.

Slavlje je otvoril društveni predsednik Čatar z govorom, ki je slavil našega vladarja. V imenu ženskih društvenih članic je pozdravila udeležence društvena odbornica v lepih besedah, gospica Katarina Kocmurjeva. Krasno kakor vedno je prepeval pevski zbor »Katol. društva za delavke« pod vodstvom č. g. pevovodje Hybaškega in žel zaslužno burno pohvalo. Veliko zabave in smeju je nudil ribji lov. Na veselici smo opazili veliko gg. uradnikov iz c. kr. tobačne tvornice, na čelu jim podravatelj Pesjak. Društvo je dokazalo, da zna prirejati jako zabavne vrtne veselice.

lj **Kolo si je izposodil** v četrtek pri izposojevalcu koles g. Čamerniku hlapec Mihael Bence. Ker do včeraj ni Bence lastniku vrnil kolesa, se je peljal včeraj g. Čamernik na Videm, kjer je Bence doma. Na kolodvoru zapazi g. Čamernik Benceta in ga izroči oblasti. Bence je izpo-vedal, da je kolo zastavil v Zagrebu, se včeraj pripeljal na jubilejno slavnost, katera je bila v Vidmu in tam zapravil denar za zastavljeno kolo. Kolo je zastavil za 60 K, denarja je pa še imel 13 K in vozni listek v Zagreb, odkoder se je hotel zmazati v Slavonijo.

lj **Neki slepar** hodi po Ljubljani in pobira darove za pevsko društvo »Ljubljana«. Odbor za pobiranje darov ni nikogar poblastil. Prosimo, naj pridejo oni, pri katerih je slepar že bil, opisat ga v uredništvo »Slovenca«, oni pa h katerim pride, naj ga primejo in izroče policiji.

lj **Mlado lisico** vjel je danes ponoči v parku v Sodnijskih ulicah prižigalec luči Jožef Frece. Lastnik jo dobi v Kolodvorskih ulicah št. 26.

lj **Nepreviden voznik.** Ko je v soboto popoldne peljal hlapec Ivan Zupan po Cojzovski cesti voz cementa in zavil na Breg, je zadel v ročni voziček, ki sta ga peljala 11letni Emil Jenko in njegova 5letna sestra. Voziček se je prevrnil in podrl oba otoka na tla. Pri tem je deklica zadobila lahke telesne poškodbe.

lj **Tatvini.** Danes ponoči je bilo ukradenega služkinji Barbari Težakovi iz nezaklenjene spalne sobe na Stari poti št. 1 za 25 K perila. — V noči od 10. na 11. t. m. je prišel neznan tat v borako branjevca Jožefa Kopača na Dunajski cesti in mu ukradel iz nekega zaboja deset pokalic.

lj **Znižanje cene govejemu mesu.** Poroča se nam: Vsled poziva mestnega magistrata so ljubljanski mesarji govejemu mesu vseh treh kakovosti za sedaj znižali ceno za osem vinarjev pri kilogramu. Cene so se določile tako-le: a) v mesnicah: meso I. vrste 1 K 40 vin. (prej 1 K 48 vin.), II. vrste 1 K 20 vin. (prej 1 K 28 vin.), III. vrste 1 K 12 vin. (prej 1 K 20 vin.); b) na stojnicah: meso I. vrste 1 K 14 vin. (prej 1 K 22 vin.), II. vrste 1 K (prej 1 K 8 vin.), III. vrste 90 vin. (prej 98 vin.). Nove cene stopijo v veljavo dne 15. julija. Glede znižanja cene telečjemu in svinjskemu mesu se še vrše obravnave. — Po mestu je mnenje, da je to znižanje mesnih cen z ozirom na cene živine premalenkostno in da bodo cene mesa morale nekoliko bolj pasti.

Razne stvari.

Nesreča ob cvetličnem obhodu v Pragi.

Ob cvetličnem obhodu v Pragi so se splašili konji, ki so vozili kočijo, v kateri se je peljala vdova rajnega ministra Kajzla s svojim ženinom pl. Gyorgyevicsem. Kočijo sta vozila dva para konj. Konji so se splašili in divjali v množico. Nastala je grozna panika. Iz voza sta padla Kajzlova in Gyorgyevisc. Kajzlova je omedlela, a se kmalu zopet zavedla. Njen ženin, poročnik Gyorgyevisc je ranjen na nogah in prsih. S kopitom je ubil konj 52-letno nekdanjo gledališko igralko Henrijetto Slavin-sky. Tri konje so ustavili, četrti se je pa odtrgal in divjal med množico. Ranjenih je bilo več policistov, ki so ga lovili. Ranjenih je bolj ali manj nevarno 40 oseb. Splašil se je konj, ki ga je imel Gyorgyevics šele 14 dni in ni bil navajen vožnje, dasi bi se smeli udeležiti cvetličnega obhoda le vožnje navajeni konji. Neposredno je pa splašil konja nekdo, ki je vrgel serpentina na voz, a zadel prvi par konj. Poročnika Gyorgyevicsa so ovadili državnemu pravdnistvu zaradi prestopka proti § 335 kaz. postave proti varnosti življenja.

Ubogi klerikalci. Klerikalci so krivi, da se zdaj tako kruto preganja knez Filip Eulenburg. Knez Eulenburg se namreč v procesu izgovarja s tem, da mu je monakovski nuncij vedno nasprotoval, ker on (Eulenburg) je zastopal vsikdar idejo severonemškega protestantovskega cesarstva, nuncij in »klerikalci« pa so bili za »rimsko južno Nemčijo«. Sedanja gonja proti njemu da pohaja iz klerikalnih krugov! Predsednik sodišča je Eulenburga kmalu zavrnil; vprašal ga je namreč, ali so zaljubljenih pisem, ki jih je pisal ribiču

Ernstu, tudi klerikalci krivi? To zlobno vprašanje je knezu seveda vzelo vso sapo.

Dnevi vrtnic. Poletje nam je prineslo dneve rož. V najmanjših kmečkih vrtičkih in v mogočnih parkih cvete kraljica cvetlic, veliko opevana roža. V zadnjih dneh je neko angleško društvo, ki se peča samo z gojenjem rož, priredilo veliko razstavo, v kateri je bilo razstavljenih nič manj kot 2000 rož. V zadnjih letih se je zanimanje za gojenje lepih cvetlic pomnožilo, in ljubitelji istih so skušali na najrazličnejše načine popleminiti rože. Tako so se v zadnjih treh letih pomnožile varijacije rož za 450. Toda nekaj še niso dosegli, kljub 40-letnemu delu: modre rože. Tudi ta razstava ni imela modre rože, a imela je skoro čisto črno rožo, ki jo je srečni gojitelj vzgojil s križanjem in mu bo ta roža prinesla tudi lepo vsoto denarja. V zadnjih letih namreč ni manjkalo slučajev, ko se je za nove varijacije rož plačevalo po 10, 15 in 20 tisoč kron. Bržkone se bo predložila parlamentu peticija, ki zahteva zakon, v katerem so zagotovljene gojiteljem novih rožnih varijacij njihove pravice. Tako ni izključeno, da dobe na Angleškem celo cvetlični zakon.

Lep honorar obetajo predsedniku Zjedruženih držav, Rooseveltu. Ko bo odločil predsedništvo, se poda Roosevelt na lov v Afriko. Neki založnik v Filadelfiji mu je obljubil za potopis od vsake besede — en dolar.

VOLIVNA REFORMA ZA DALMATIN-SKI DEŽELNI ZBOR.

Vlada je odklonila sklep dalmatinskega deželnega zbora, naj bi se uvedlo za deželni zbor splošno in enako volivno pravico. Vsled tega se bodo volitve novembra meseca t. l. vršile po starem volivnem redu. Na tak način izvoljenemu deželnemu zboru predloži vlada načrt volivne reforme, ki uvaža peto kurijo in tudi sicer razširja volivno pravico.

KAKO ČEHI SODIJO O SRBIJI.

»Narodni Listy« od preteklega petka v pismu iz Beograda z zelo črnimi barvami slikajo politično in moralno korupcijo v Srbiji. Pri javnih delavcih se goljufa tako, da se bliska. Poneverjenja in tatvine da so na dnevnem redu. Namesto žito, se za državo naroči pesek, kuponi od državnih denarjev se dvakrat plačajo. Politični boji imajo sledeči vzrok: Kakor hitro pride novo ministrstvo, so vsi uradniki prejšnjega ministrstva brez kruha. Zato rujejo tako dolgo, da ministrstvo vržejo itd.

NAPETE RAZMERE MED BOLGARIJO IN SRBIJO.

Neki bulgarski diplomat izjavlja, da so razmere med Srbijo in Bulgarijo zelo napete osobito zato, ker kljub posredovanju vevlasti srbske čete zadnji čas jako nasilno postopajo. V Sofiji se boje, da se bolgarska vlada ne bo mogla dolgo ustavljati zahtevi bolgarskega ljudstva, ki zahteva, naj napove Bolgarija Srbiji vojno. Oficielna Bolgarija naglašja, da to ni res in se sklicuje, da gre 14. julija 20.000 vojakov na žetveni dopust.

Telefonska in brzojavna poročila.

SIJAJNA SLOVENSKA MANIFESTACIJA V GORICI.

Gorica, 13. julija. Včerašnja slovenska dirka je bila sijajna manifestacija goriskega slovenstva. Slovencev je bilo v

Gorici zbranih do 8000. Lahko so priredili klavirno protiveselico v ljudskem vrtu. Lahov je bilo komaj toliko stotin kot Slovencev tisočev. Mir se ni kalil.

NEMŠKI MINISTER-KRAJAN DEMISI-JONIRAL.

Dunaj, 13. julija. Nemški minister-krajan Prade je vsled napadov na včerašnjih nemških protestnih zborovanjih na Češkem demisijoniral. (Poročila o včerašnjih protestnih zborovanjih na Češkem priobčujemo na prvi strani lista. Uredn.)

Dunaj, 11. julija. Naslednik Pradeju bo imenovan šele jeseni. V kombinaciji sta Pacher in Pergelt.

ITALIJANSKA GIMNAZIJA V PULJU.

Pulj, 13. julija. Tu se je vršil velik italijanski shod, ki je sprejel resolucijo, naj deželni in vladni faktorji gledajo na to, da se v Pulju ustanovi italijanska gimnazija. (V Pulju sta dve nemški srednji šoli: gimnazija in realko.)

NESREČA NA DRŽAVNI ŽELEZNICI.

(Glej dnevne novice.)

Trst, 13. julija. O nesreči pri Volčji Dragi na novi alpski železnici se sledeče poroča: Tovorni vlak je med Volčjo Drago in Trstom zadel v stroj. Lokomotiva je sunila vozove tovornega vlaka daleč do mostu, kjer so se ustavili. Trije so razbiti, štirje zelo poškodovani; poškodovan je tudi tender. Iz Trsta je prišel pomožni vlak z inženjerji. Delali so naglo, da tir napravijo prost, ker sta imela priti mimo dva vlaka. Ob 6. zjutraj je delo bilo končano. Ranjen je bil neki zavirač.

TRŽNE CENE.

Budimpešta 13. julija.

Pšenica za oktober	11:32
Rž za okt.	9:58
Oves za okt.	8:45
Koruza za maj 1. 1909	7:35

Efektiv: nespr.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, srednji sračni tlak 736'0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barmetra v mm	Temperatura po Celsiusu	Veterevi	Nobe	Podatki
11	9. sveč.	731'6	22.5	sr. jzahn.	jasno	
12	7. zjutr.	34'7	19.8	sl. jug.	del. obl.	0.0
13	2. pop.	33'7	29.0	sr. jug.	jasno	

Srednja včerašnja temp. 22.9°, norm. 19.7°.

Zahvala.

Vsem onim, ki so nam ob smrti naše iskreno ljubljene ter nepozabljene matere, oziroma tašče babice in prababice, gospe

Marije Altmann

izrazili toliko tolažilnih izrazov srčnega sočutja, izrekamo tem potom globoko zahvalo. Zahvaljujemo se vsem darovalcem krasnih vencev, posebno pa gasilnemu društvu iz Polhovca gradca za zadnje spremstvo.

1704 1 Žalujemo ostali.

Dr. Derganc

ne ordinira

do 20. avgusta 1908.

1693 1

1699 **Kdor želi imeti dobro** 3-1

istrsko črno vino

naj se obrne zaupno na

trgovca Martina Mofrdina v Krinji 40

pošta Tinjan, Istra,

ali pa se osebno pripelje do njega po južni železnici do postaje Sv. Petar v Šumi.

Učenca

poštenih staršev in čvrstega sprejme v svojo špecerijsko trgovino **Josip Likozar** v Kranju.

1680 3-2

Davčni oskrbnik v pokoju, v vseh pisarniških strokah izvežban

iščo primerne službe. — Več pove upravn. ništvo „Slovenca“.

1705 3-1

Stavbena opeka,

dobro žgana, dobi se v poljubni množini v **Do-brunjah pri Ljubljani.** Zaloga velika, cene primerne. Dostavi se tudi na dom.

Lastnik **parne opekarne VIDONI ROMAN.**

1659 3-2

Hiša

s petimi sobami in lepim vrtom se **proda v Rožni dolini pri Ljubljani.** Poizve se pri gostilničarju **Končanu** v Rožni dolini.

1666 3-3

Zabavne vožnje Avstr. Lloyd v Trstu

s posebnim parnikom „Thalia“.

II. potovanje na sever

iz Kiela od 3. do 31. avgusta

na Norveško, Spicberge in v pokrajino večnega ledu. Vožnja po morju z oskrbo od 700 K višje.

Potovanje IX. iz Bremerhavna v Trst od 5. septembra do 1. oktobra v znamenita morskakopališča atlantskega oceana, na Špansko in v Alžir. Vožnja po morju z oskrbo stane od 520 K višje.

Potovanje X. v severno Afriko, na Špansko in Balearje iz Trsta od 8. oktobra do 4. novembra. Cena vožnji po morju z oskrbo je od 650 K višje.

Vožnje po suhem aranžira potovalna pisarna Thos. Cook & Son, Dunaj, I., Stephansplatz 2, pod pogoji, ki so označeni v posebnih programih. 1180 14-10

Pojasnila daje R. Ranzinger in Edvard Kristan v Ljubljani, kakor tudi glavna agentura Avstr. Lloyd na Dunaju, I., Kärntnerring 6.

Zanesljivega hlapca

h konjem sprejme pod ugodnimi pogoji **tovarna testenin v Šiški pri Ljubljani;** ravnotam se sprejemajo tudi

1665 3-3

tovarniški delavci.

Veliko zalogo absolutno zjamčenega **pristnega vina,**

1097

priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima **Kmetijsko društvo v Vipavi.** — Izborna kvaliteta: belo namizno vino 40—50 K, pinela ter fina desertna vina, kakor ital. rizling in beli burgundec od 50—60 kron, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. — Stara desertna vina v buteljkah po 1 do 1'20 K.

Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

Za zadrage in večje množine izjemne cene. — Za obilne naročbe se priporoča **Kmetijsko društvo v Vipavi.**

Samo 6 dni

Havre New-York

Francoska prekomorska družba. Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje **samo Ed. Šmarda**

obi. konc. potovalna pisarna Ljubljana, Dunajska cesta št. 18, nasproti znane gostilne pri „Figovcu“.

1878 26-10

Velika serijska prodaja! 60% nižje cene pri vseh poletnih predmetih, kakor tudi: batist za dame, platnina, kostumi iz svetlega blaga, pique in platnena krila, dalje bluže s čipkami in iz batista, lister za gospode in dečke ter perilno blago za obleke kakor tudi blago za lahne poletne obleke.

„Angleško skladišče oblek“

O. BERNATOVIĆ

1326 33

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Podružnica v Spljetu.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice št. 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po

4 1/2 %

Podružnica v Celovcu.

I Rezervni fond K 200.000.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst po kulantnem kurzu.

Podružnice:

Fragn s menjalnicami: Graben 35, Main str., Most. alie 17, Baden, Brno, Opat. Lipe, Opat. Kamen, Monast. Bamberg, Koblitz, Sovi. Jülich, Pilsen, Svitom. la Liberec.

Menjalnica na Dunaju:

I. Wallzeile 1, II. Tabarstrasse 4, III. Ungargasse 77 (vogni Rennweg), III. Lb-wengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbraunerstrasse 38 a, VI. Gumpendorferstr. 22, VII. Mariahilferstrasse 74, VIII. Lerchenfelderstrasse 139, IX. Alservstrasse 33, XVII. Währingerstrasse 49, XIX. Döblinger Hauptstr. 39, XIX. Hauptstrasse 34.

Menjalnična delniška družba 45 180-176

„MERCUR“

Dunaj, I., Wallzeile 1.

Aks. kapital K 20.000.000. Resor. zaklad K 8.070.000

Najkulantnejši nakup in prodaja vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk, deviz, valut in denarja.

Zamenjava in eskomptiranje izrebranih zastavnih in obligacij, srečk in kuponov.